

Kandidat uppsats i offentlig förvaltning [HT15]

Förvaltningshögskolan, Göteborgs universitet

Solveiga Amin

Handledare: Ylva Norén Bretzer

Examinator: Förnamn Efternamn

**En studie om mångkulturalism, interkulturalism,
socialt kapital och utanförskap**

Förord

Jag vill rikta ett stort tack till tjänstemän som har ställt upp på intervjuer. Jag vill även tacka min handledare Ylva Norén Bretzer för konstruktiv kritik.

Göteborg januari 2016

Solveiga Amin

Sammanfattning

Inledning: 2011 förklarade regeringscheferna för de tre största EU- länderna Merkel, Sarkozy och Cameron mångkulturalismen död. Europeiska kommissionen och Europarådet ett projekt initierade Intercultural Cities (ICC). Intercultural Cities (ICC) är ett nätverk av europeiska städer med ambition att gå från mångkulturalism till interkulturalism. Det innebär att man lämnar uppfattningen om att olika kulturer ska leva sida vid sida utan större utbyte av varandra – mångkulturalism – och istället arbeta för ett samhälle där människor lever och samverkar över etniska och religiösa gränser - interkulturalism.

Den svenska kommunen Botkyrka är med i nätverket. Kommunens ledning anser att interkulturalism är mer passande än mångkulturalism för att motverka utanförskap.

Syfte: Uppsatsens syfte är att genom systematisk undersökning av mångkulturalism och interkulturalism undersöka om mångkulturalism direkt kan kopplas med utanförskap och om interkulturalism är mer passande om målet är att skapa interaktioner mellan kulturen.

Metod: Studien är en jämförande kvalitativ fåfallstudie. De resultat som redovisas bygger på en analys av kommunernas dokument samt på en analys av intervjuer med några kommunala tjänstemän.

Resultat: Resultatet av undersökningarna pekar på att kommunens ideologi kan påverka hur man arbetar eller vilka insatser som görs för att motverka utanförskap. Mångkulturalism koncentrerar mer på sammanbindande socialt kapital. Medan interkulturalism koncentrerar mer på att skapa överbryggande socialt kapital.

Nyckelord: Socialt kapital, arbete, klass, kultur, etnicitet, ideologi, utanförskap, mångkulturalism, interkulturalism

Innehållsförteckning

Förord	2
Sammanfattning	3
1 Inledning.....	5
1.1 Tidigare forskning	6
1.2 Problemformulering, syfte, frågeställning.....	9
2 Referensramen	11
2.1 Hur skapas socialt kapital	11
2.2 Överbryggande och sammanbindande socialt kapital	12
2.3 Sociala fällor och tillit	13
2.4 Social kapital och integration	15
2.5 Analysverktyg	16
3 Metod.....	18
3.1 Val av design	18
3.2 Analysenheter	18
3.3 Val av materialet	19
3.4 Intervjuguiden	20
3.5 Data insamlingsmetoder	20
3.6 Avgränsningar.....	21
3.7 Att tolka resultaten	21
4 Resultat	22
4.1 Överbryggande och sammanbindande socialt kapital	22
4.2 Insatser för att skapa överbryggande socialt kapital.....	23
4.3 Arbete med integration.....	26
4.4 Kultur och identitet.....	27
4.5 Insatser för att motverka Stereotyper samt dåligt rykte	29
5 Analys och diskussion	32
6. Slutsatser och förslag till vidare forskning	35
7 Referenslista	37
Bilaga 1.....	40
Bilaga 2.....	42

1 Inledning

Mångkulturalism garanterar människor rätt att behålla, utveckla och utvidga sina kulturer, inklusive språk, tro och religion. En kritik som förekommer ofta mot mångkulturalism är att denna form av politik åberopar särart, vilket leder till att man förstärker skillnader mellan olika kulturella grupper och bevarar de maktrelationer som finns i samhället.¹ 2011 förklarade regeringscheferna för de tre största EU- länderna Merkel, Sarkozy och Cameron mångkulturalismen död.

Den kanadensiske filosof Charles Taylor (2012) anser att anti-mångkulturell retorik i Europa speglar ett djupt missförstånd av dynamiken i invandringen till de rika, liberala demokratier i väst. Enligt honom är det fel att tro att ett alltför mycket positivt erkännande av kulturella skillnader kommer att uppmuntra en återgång till getton, och en vägran att acceptera den politiska etiken i den liberala demokratin.²

Taylor (2012) menar att det delvis kan bero på att politiker utan erfarenhet av dynamiken i invandrarsamhällen faller i en fälla. Tendensen bland invandrare är alltid först söka sig till människor med liknande bakgrund och ursprung. Det är viktigt för deras överlevnad i den nya miljön.³

Detta fenomen om klustret beskrivs även i teori om socialt kapital. Begreppet socialt kapital är sammansatt av två olika termer. "Socialt" anger att det har något att göra med relationer mellan individer och "kapital" och att det är någon slags tillgång för de människor eller organisationer som förfogar det.⁴ Vidare kan socialt kapital i en organisation eller i ett samhälle uttryckas som mängden sociala relationer multiplicerad med graden i förtroende till dessa.⁵

Socialt kapital delas upp i två former nämligen, i överbryggande (bridging) och sammanbindande (bonding). Överbryggande socialt kapital definieras som ett öppet nätverk som är utåtriktat och omfattar människor över olika sociala klyftor. Sammanbindande socialt kapital består av inåtriktade nätverk som förstärker exklusiva identiteter och homogena grupper.⁶

¹ SOU, 2004:48, s. 170

² Taylor, 2012:414

³ Taylor, 2012:414

⁴ Rothstein, 2003:110

⁵ Rothstein, 2003:111

⁶ Putnam, 2001:22

Enligt Warren (2001) ger sammanbindande socialt kapital den grund på vilken fattiga människor kan utveckla förmågan att ta itu med problem med fattigdom, att återuppbygga deras samhällen och få ett mått av kontroll över sina liv.⁷ Men sammanbindande socialt kapital i invandrargruppen hindrar inte inrättandet av att brygga det sociala kapitalet som behövs för integration.⁸

Därför verkar Taylors (2012) uttalande att man inte bör förklara mångkulturalismen död och övergå till interkulturalism eftersom mångkulturalismen kan tillgodoses genom att ha gemensamt slutmål att förvandla kulturen av interaktion för att ta bort ojämlikheter och ge status för alla värt att överlägga.⁹ Interkulturalism anser att kulturer utvecklas endast i kontakt med andra kulturer, inte i isolering. Interkulturalism syftar till att stärka den interkulturella interaktion som ett sätt att bygga förtroende och stärka strukturen i samhället. Utvecklingen av en kulturell känslighet, är främjandet av interkulturell interaktion och blandning inte ses som ansvarig för en särskild avdelning eller tjänsteman utan som en viktig aspekt av stadens avdelningar och tjänster.¹⁰

Genom att jämföra interkulturalism och mångkulturalism vill jag undersöka om det finns stor skillnad mellan de två ideologierna i praktiken. En ideologi i denna mening utgör en någorlunda sammanhängande enhet, vilken innehåller såväl antaganden om verklighetens beskaffenhet som värderingar och handlingsnormer.¹¹

1.1 Tidigare forskning

En stor mängd forskning tyder på att social samhörighet gynnar hälsa, välbefinnande och klokskap.¹² Socialt kapital forskning visar att socialt kapital är även viktigt för individens personliga framgång. Till exempel Loury (1998) hävdar att begreppet socialt kapital bör användas för att utvidga teorin om humankapital. Detta skulle tillåta analysera ojämlikhet mellan grupper eftersom etnisk tillhörighet påverkar vilka sociala nätverk man har tillgång till. Därmed är geografisk och social segregation en viktig faktor som bidrar till ojämlikhet mellan grupper. Segregationen leder till att individens möjligheter att förvärva färdigheter beror på de färdigheter som andra individer inom samma grupp har uppnått.¹³ Svensk forskning visar att socialt kapital spelar även en stor roll hur lätt man kommer in på

⁷ Warren, 2001:8

⁸ Nannestad, 2008:607

⁹ Taylor, 2012:416

¹⁰ www.coe.int

¹¹ www.ne.se

¹² Putnam, 2001:302

¹³ Loury, 1998, 2000

arbetsmarknaden eller hur lätt man tar sig upp för karriärtrappan. Forskningen visar att just på grund av att unga människor med utländsk bakgrund har ett svagt socialt kapital har de svårare att etablera sig på arbetsmarknaden jämfört med infödda.¹⁴

Förklaringen till varför socialt kapital är ojämnt fördelat i samhället kan förmodligen hittas i forskningen om interkulturalism och mångkulturalism. Den verkar gå i två olika riktningar. Cantle (2014) menar att mångkulturalismen misslyckades med att ta itu med diskriminering och främja lika möjligheter¹⁵ och att mångkulturalism i hög grad lägger fokus på "ras".¹⁶

Mångkulturell politik enligt honom har misslyckats med att erkänna att "skillnad" inte längre bara definieras av "ras" och att identitet har blivit mångfacetterad och dynamisk. Mångkulturalism erkänner inte att kulturer inte är konstanta och att globalisering kräver en ny och progressiv tillvägagångssätt som bygger interaktion mellan och inom kulturer. Vidare har mångkulturell politik enligt Cantle (2014) försökt för lite att utveckla de kulturella färdigheter som hjälper människor att acceptera och stödja förändringsprocessen. Den politiken tar inte heller bort de strukturella och institutionella hinder som orsakar separation och leder till olikheter.¹⁷

Han menar att ett interkulturellt tillvägagångssätt nu är nödvändigt för att stödja det föränderliga mönster av nationell identitet och svara på den senaste tidens utmaning som tillväxten av högerextrema och populära extremistiska partier.¹⁸

Däremot hävdar den kanadensiske filosofen Charles Taylor (2012) att skillnader mellan de två politiska ideologierna inte är så stora. Vilken av dem som väljs beror snarare på den historien som man vill berätta varifrån man kommer och vart man är på väg.¹⁹

I sin studie analyserar han Kanada. Ett land som består av både ett fransktalande och ett engelskspråkigt samhälle. Varje samhälle integrerar invandrare på sitt eget sätt.

Taylor (2012) skriver att mångkulturalism blev en markör för den nya kanadensiska politiska identiteten, och kanadensare vände sig ofta till mångkulturalismens predikanter, spred ordet internationellt om sin egen framgång och dess status som paradigm och modell för alla. Men

¹⁴ Behtouis, 2006 & Tovatt, 2013

¹⁵ Cantle, 2014:313

¹⁶ Cantle 2014:312

¹⁷ Cantle, 2014:313

¹⁸ Cantle, 2014:312

¹⁹ Taylor, 2012:414

mångkulturalism kunde enligt Taylor (2012) aldrig åstadkommas i Quebec (i det fransktalande Kanada), eftersom det inte passar med dess historia. För det första demografiskt, i Quebec uppmot 70 procent av befolkningen härstammar från de ursprungliga frankofone bosättarna. För det andra hotades deras språk, kultur och under en lång tid religion av assimilering.²⁰

Därför menar Taylor (2012) att integrationen måste vara ett mer komplext mål i Quebec än i resten av Kanada. Det är inte bara en fråga om att se till att invandrare ska hitta jobb, skapa kontakter, ansluta sig till föreningar, kort sagt ska finna sin plats i samhället. På grund av Quebec situation, måste de arbeta för att se till att denna integration sker på franska snarare än engelska.²¹ Men enligt honom lyckades Quebec skapa ett samhälle som är ett demokratiskt samhälle som bygger på jämlikhet och mänskliga rättigheter. Quebec inbjuder dem som kommer utifrån att ansluta sig till invånarna som fullvärdiga medlemmar i samhället, vilket innebär att lära sig språket och blir integrerade. De uppmuntras bli fullvärdiga medlemmar i detta samhälle, som alla andra, vars åsikter och avgifter räknas som mycket som de föddas.²²

Vidare menar Taylor(2012) att invandrare är mest motiverade i rika demokratier att hitta nya möjligheter, arbete, utbildning i synnerhet för deras barn. Om de lyckas säkra dessa är, de och deras barn glada att integreras i samhället. Det är endast om detta hopp dör på grund av att vägen till mer givande arbete och utbildning är blockerad, kan då en känsla av främlingskap och fientlighet mot det mottagande samhället växa, och kan även frambringa att de bortstöter allmänhetens etik.²³

Taylors (2012) argument kan få stöd i socialt kapital forskning. Svendsen (2006) genomförde en antropologisk studie i en dansk kommun. Svendsens (2006) forskning visade att grupperna kan hamna i social fälla (en utbredd misstro och bristande samarbete) om de som redan finns på områden inte är förberedda att acceptera de nyanlända. I detta fall var det så. Vilket resulterade i att symboliskt våld och misstro ökade på grund av bristande samarbete mellan de två grupperna, det vill säga lokalbefolkningen och nykomlingar.²⁴

²⁰ Taylor, 2012:417

²¹ Taylor, 2012:417

²² Taylor, 2012:418

²³ Taylor, 2012:414

²⁴ Svendsen, 2006

Svendsen (2006) noterade att de två grupperna talade om varandra negativt och nästan aggressivt fast de inte hade någon kontakt. De två grupperna präglades av stereotyper samt fördomar om varandra. Konflikter uppstod på grund av skillnader i mentalitet exempelvis skillnader i dialekt, hastighet på att prata och kläder. Det förekom även symboliskt våld i form av stereotyper som spreds muntligt och genom de lokala medierna.²⁵

Detta ledde till att det uppstod särskilda kostnader bland invandrare på grund av utanförskap och isolering, främst till följd av fysiska såväl som psykiskt avstånd från infödda grupper. Nykomlingar hamnade i "fälla" eller "gråzon" vilket innebar att det var svårt att få ett jobb eller att ta ett nytt initiativ att göra något.²⁶ Vilket i slutänden medförde allvarliga sociala och ekonomiska kostnaderna för en hel population.²⁷

I detta sammanhang är också Deuchar (2011) kvalitativa studie intressant. Han studerade det "sammanbindande" och "överbryggande" sociala kapitalet i två områden i Glasgow som karaktäriserades av hög andel låginkomsttagare, hög arbetslöshet, låg utbildningsnivå samt hög andel flyktingar och asylsökande. Forskningens resultat är att ankomst av etnisk minoritet i grupper leder till rasfördomar och ängslan för blandning med andra kulturer.²⁸

Studien visade även att det fanns tydligt samband mellan upplevd diskriminering, fientlighet och sannolikhet att invandrarens samfund kommer att utveckla avgränsade former av solidaritet.²⁹

1.2 Problemformulering, syfte, frågeställning

I Sverige fokuseras utanförskap först på en individs förankring på arbetsmarknaden. I ett europeiskt perspektiv har socialt utanförskap seglat upp som det främsta begreppet som beskrivs som ett utvidgat fattigdomsbegrepp, där hänsyn tas till bristande resurser inom en rad livsområden. Vid sidan av utestängning från arbete och konsumtion inbegriper socialt utanförskap brister i boendemiljö, utbildning och hälsa, brister i politiska resurser och sociala relationer och utsatthet för våld.³⁰

Forskning om socialt kapital i olika länder visar att det kan uppstå särskilda kostnader bland invandrare på grund av utanförskap och isolering. Även utanförskap i Sverige medför sina kostnader. Utanförskap i Sverige leder till fortsatta och eskalerande konflikter. Många känner

²⁵ Svendsen, 2006

²⁶ Svendsen, 2006

²⁷ Svendsen, 2006:40

²⁸ Deuchar, 2011

²⁹ Deuchar, 2011

³⁰ Unicef.se

att de inte får plats.³¹ Inte minst unga är Sveriges största utmaning. Ungdomar som växer upp i invandratäta områden upplever en känsla av en "icke tillhörighet" i relation till världen och dessutom ser sig som en andra klassens medborgare.³²

Forskning visar att företag, bostadsområden och nationer blomstrar där tillit samt socialt nätverk råder³³. Därför kan man anta att frånvaro av gemensamt socialt kapital i ett samhälle kan vara den faktor som orsakar att utanförskapet ökar och att en stor del invandrare inte känner tillhörighet till det övriga samhället.

Faktum är att för att det ska skapas gemensamt socialt kapital i ett samhälle krävs det att människor skapar kontakter med varandra. Vilket är svårt enligt EU kommissionen om samhällen präglas av mångkulturalism. Därför initierade Europeiska kommissionen och Europarådet ett projekt Intercultural Cities (ICC). Intercultural Cities (ICC) är ett nätverk av europeiska städer med ambition att gå från mångkulturalism till interkulturalism. Det innebär att lämna uppfattningen om att olika kulturer ska leva sida vid sida utan större utbyte av varandra – mångkulturalism – och istället arbeta för ett samhälle där människor lever och samverkar över etniska och religiösa gränser - interkulturalism.³⁴

Eftersom socialt kapital skapas genom människors deltagande i sociala nätverk, gemensamma normer för ömsesidighet och tillit mellan människor³⁵ vill jag undersöka om det i ett mångkulturalistiskt eller interkulturalistiskt samhälle finns särskilda hinder för att skapa gemensamt socialt kapital.

Detta vill jag göra genom att titta närmare på två svenska kommuner nämligen Botkyrka som förespråkar interkulturalism och Trollhättan som förespråkar mångkulturalism. Jag kommer att analysera hur kommunerna arbetar för att motverka utanförskap utifrån teorin om socialt kapital.

Sammanfattningsvis är uppsatsens syfte undersöka av de två kommunerna för att skapa större förståelse om mångkulturalism kan direkt kopplas med utanförskap och om interkulturalism är mer passande om målet är att skapa interaktioner mellan kulturer.

³¹ www.svensktnaringsliv.se

³² Sernhede, 2009

³³ Putnam, 2001:336

³⁴ www.botkyrka.se

³⁵ Putnam, 1996

Min frågeställning är: Hur påverkar kommunernas val av mångkulturalismen respektive av interkulturalism socialt kapital i samhället?

För att kunna svara på min forskningsfråga utformade jag tre följdfrågor:

Vilka förutsättningar finns det för sammanbindande socialt kapital i interkulturellt samhälle och i mångkulturellt samhälle?

Vilka förutsättningar finns det för överbyggande socialt kapital i interkulturellt och i mångkulturellt samhälle?

Skapar kommuner balans mellan sammanbindande och förebyggande socialt kapital?

2 Referensramen

Utifrån viss mångkulturalistisk och interkulturalistisk forskning är det svårt att skapa gemensamt socialt kapital i ett samhälle som förespråkar mångkulturalism eftersom mångkulturalism leder till att människor går till skilda arbetsplatser, till skilda skolor, bor i skilda områden. Med utgångspunkt från detta finns det uppenbart en koppling mellan socialt kapital och mångkulturalism. Eftersom det inte nämns direkta förbindelser mellan socialt kapital och mångkulturalism eller interkulturalism i tidigare forskning antog jag att detta är ett område som är inte så mycket utforskat.

På grund av detta ville jag undersöka möjliga kopplingar mellan interkulturalism och mångkulturalism, utanförskap samt socialt kapital. För att kunna göra det valde jag analysera interkulturalism och mångkulturalism utifrån socialt kapital teori. Därför i detta kapitel presenteras teorier om socialt kapital samt definieras de begrepp som nedanstående teorier lyfter fram. Därefter presenteras det analysverktyg genom vilket fallet studeras.

2.1 Hur skapas socialt kapital

Det finns två relevanta teorier om hur byggs upp eller skapas socialt kapital.

Enligt Putnam (2003) skapar deltagandet i organisationslivet ett socialt kapital vilket innebär att relationerna mellan medborgarna byggs på förtroende. Man vågar samarbeta med sin nästa därför att man tror att denne också kommer att samarbeta på så sätt skapas ömsesidighet.

Alltså uppstår inom organisationerna gemensamma normer som underlättar ett sådant samarbete.³⁶

Rothstein (2003) menar att socialt kapital har stor betydelse för stabil demokrati och för låg grad av ekonomisk ojämlikhet.³⁷ Enligt honom kan socialt kapital förbindas med förtroende för de politiska institutionerna till exempel polis, domstolar, vårdcentraler och skolor eftersom medborgarna har mycket mer kontakter med dessa än med det politiska systemet. Inte bara är viktigt vilka beslut som fattas i den administrativa processen, men även är det viktigt att system är rättvist och att alla behandlas lika. Det finns ett positivt samband mellan hur människor uppfattar förvaltningens funktioner och hur mycket de anser att man kan lita på folk i allmänhet. Alltså bidrar goda offentliga institutioner till byggande av tillit, men samtidigt behövs tillit mellan medborgarna för att bygga upp goda institutioner.³⁸

Detta argumenterar Rothstein (2003) genom att presentera forskning som visar att ju mer ett lands politiska institutioner är korrupta desto lägre grad av mellanmännisklig förtroende dess invånare har. Sverige är ett motsatt exempel eftersom Sverige är ett land med stort förtroende för politiska institutioner och korruption förekommer i Sverige i liten utsträckning.³⁹

2.2 Överbryggande och sammanbindande socialt kapital

Sammanbindande socialt kapital uppstår i homogena grupper med nära kontakter som ger ett psykologiskt stöd samt skapar en trygg miljö för gruppens medlemmar. Några exempel på sådana grupper kan vara etniska sammanslutningar eller vissa religiösa sektor.⁴⁰

Sammanbindande socialt kapital skapar specifik ömsesidighet och framkallar solidaritet. Tåta nätverk exempelvis etniska sammanslutningar kan ge socialt och psykologisk stöd åt mindre framgångsrika personer i grupper.⁴¹

Sammanbindande sociala kapital brukar vara starkt i grupper som känner utanförskap. Sådana grupper är benägna att isolera sig mer eller mindre medvetet.⁴² För stort sammanbindande socialt kapital kan ge upphov till rasism, aggressiv konkurrens. Detta kan delvis vara resultatet av en riskfylld omvärld, där det är klokt att inte lita på främlingar.⁴³

³⁶ Putnam, 2003

³⁷ Rothstein, 2003:173

³⁸ Rothstein, 2003

³⁹ Rothstein, 2003:176ff

⁴⁰ Putnam, 2001:22

⁴¹ Putnam, 2001:22

⁴² Portes, 1998:17

⁴³ Field, 2003:87

Överbryggande nätverk kännetecknas av svaga band som kopplar en arbetssökande till avlägsna bekanta har större värde än de ”starka” band som binder de med släktingar samt nära vänner som befinner sig i en snarlik sociologisk nisch. Man kan säga att sammanbindande sociala kapital är bra när man ska ”klara sig hyggligt” medan överbryggande socialt kapital är behövligt när man ska ”slå sig fram”.⁴⁴

För att minska negativa effekter av stark sammanbindande socialt kapital krävs det att det skapas överbryggande socialt kapital i heterogena grupper.⁴⁵ För detta ändamål krävs det miljöer där sammanhållning mellan olika typer av människor och grupper uppmuntras. Till exempel ett etablerat föreningsliv eller ett kulturellt arrangemang där olika grupper av människor med olika etnicitet träffas. Särskilt samhällsengagerade föreningar (ungdomsföreningar engagerade i samhällsnyttigt arbete eller ekumeniska religiösa organisationer) skapar sådana miljöer där byggande av överbryggande socialt kapital uppmuntras. Där skapas ett visst förtroende och ömsesidighet mellan olika människor⁴⁶ och där finns bra möjligheter att sprida information.⁴⁷

Överbryggande socialt kapital kan bidra till större resurser och möjligheter i fattiga samhällen eftersom stärker förtroende och samarbete över samhällen, stärker den sociala strukturen i hela samhället och skapar en nationell enighet för att bekämpa fattigdomen. Alltså kan man anta att för att vara effektivt bör samhället skapa ett gemensamt socialt kapital och genom ett samarbete balansera sammanbindande och överbryggande socialt kapital i samhällen.⁴⁸ Dessutom samarbeten över samhällen odlar en känsla av gemensam identitet som kan upprätthålla en nationellt åtagande att minska fattigdomen.⁴⁹

2.3 Sociala fällor och tillit

Tillit definierar Putnam i likhet med Piotr Sztompka som en förhoppning om den andra aktörens framtida pålitlighet.⁵⁰ Att hysa tillit innebär att man tar en risk. Detta skiljas från blind tro dvs. att vara förvissad. Till exempel, man kan vara förvissad om att solen går upp i morgon, ifall händer det inte så skulle man inte anklaga den för svek.⁵¹

⁴⁴ Putnam, 2001:23

⁴⁵ Putnam, 2001:23

⁴⁶ Svendsen, 2006 och Deuchar, 2011

⁴⁷ Putnam, 2001:23

⁴⁸ Warren, 2001:11

⁴⁹ Warren, 2001:12

⁵⁰ Rothstein, 2004:111

⁵¹ Rothstein, 2004:111

Därför är tilliten delvis beroende av den faktiska informationen om andras pålitlighet, men det är också en moralisk orientering. Personer som har hög tillit till andra människor är beredda att lita på andra människor tills det inte bevisar motsatsen. Medan personer med låg socialt tillit är mera misstänksamma och litar inte på andra tills dem inte har klara bevis att de kan göra det. Detta innebär att social tillit är kopplat till trovärdighet samt pålitlighet.⁵²

När man frågar människor ”anser du att man i allmänhet kan lita på de flesta människor i samhället” kan man anta att de gör en bedömning av graden av andra människors pålitlighet. Det är tillgången på socialt kapital som avgör ifall människorna kan lösa det sociala problem eller om den sociala fällan slår igen för dem.⁵³

Enligt Bo Rothstein kan sociala fällans logik beskrivas så:

- Situationen är sådan att ”alla” vinner på om ”alla” väljer att samarbeta.
- Ifall man inte litar på att ”alla andra” samarbetar, blir detta meningslös att själv samarbeta eftersom detta som ska åstadkommas kräver att nästan alla andra också samarbetar.
- Det kan vara förnuftigt att inte samarbeta om man inte litar på att de andra också samarbetar.
- Slutsats är att ett effektivt samarbete för gemensamma syfte kan bara uppstå om man litar på att även de andra väljer att samarbeta.
- Om det inte finns denna tillit slår den sociala fällan med detta menas att man hamnar i en situation där alla får det sämre, trots medvetenhet att alla skulle tjäna på att välja att samarbeta.⁵⁴

Den sociala fällan uttrycker två viktiga moment. För det första kan aktörer i en strategisk situation, där de kan välja samarbeta eller inte, hamna i en patologisk situation utan att någon av dem har haft avsikt att frambringa detta.⁵⁵ Till exempel kan detta ske genom ett misstag när försök för samarbete missförstås av den andra sidan genom att uppfatta handlingen som svekfull eller hotande. Därför svarar den med samma mynt.⁵⁶ Eller kan detta ske genom att ledande politiska aktören kontrollerar informationsflödet och av rent egen intresse lyfter enbart negativ information om den andra gruppens avsikter.⁵⁷

⁵² Rothstein, 2004:111

⁵³ Rothstein, 2004:112

⁵⁴ Rothstein, 2003:21

⁵⁵ Rothstein, 2003:30

⁵⁶ Rothstein, 2003:30

⁵⁷ Rothstein, 2003:30

För det andra, när en grupp, en organisation eller ett samhälle väl hamnat i ett sådant läge är det vanligen mycket svårt att ta sig ur det. För att bryta en långvarig social fälla krävs det att människor som under lång tid misstrott varandra börjar plötsligt och nästan samtidigt lita på varandra. En viktig faktor verkar till nackdel att det händer; förtroende är svårt att få tillbaka när man en gång förlorat det. Dessutom går det inte att bestämma sig att glömma exempelvis en oförrätt eller ett sviket förtroende.⁵⁸

2.4 Social kapital och integration

Enligt Bourdieus är socialt kapital makten som individen kan förfoga via kontakt med andra i sitt nätverk. Denna makt består av de resurser som nätverksmedlemmar har till exempel ekonomiska, kulturella och symboliska. Medlemmarna i nätverket kan dra nytta av det. Olika medlemmar har olika resurser av socialt kapital vilket innebär att enskild medlem kan få råd, anvisning eller kan genom dem andra medlemmar utöka sitt kontaktnät.⁵⁹

Socialt kapital är ojämnt fördelat vilket missgynnar individet och inte ge henne lika chanser i livet. Eftersom individer har underordnad position angående kön, klass och etnicitet är så att deras nätverk omfattar sådana individer som är också underordnade. Därför är det för de svårare att skapa sig större socialt kapital.⁶⁰

Ett knep som ambitiösa arbetssökande har är att bilda medvetet nätverk, på grund av det att flesta arbetssökande få arbete genom kontakter, alltså med hjälp av sitt sociala kapital.⁶¹ En person som har en hög utbildning har möjligheter att få ett arbete som är högt värderat. Men om personer är från en lägre socialt klass och inte ha kontaktnät så kan hon inte utnyttja sin utbildning optimalt.⁶²

Sociala förbindelser är även viktiga för de beteenderegler som de bevarar. Nätverk byggda på samhällsengagemang uppmanar stabila normer för ömsesidighet: ”Jag gör det här för dig utan att vänta mig något specifikt i gengäld, i trygg förväntan att någon annan gör något för mig längre fram”.⁶³

⁵⁸ Rothstein, 2003:30

⁵⁹ Bourdieu, 1986

⁶⁰ Bourdieu, 1986

⁶¹ Putnam, 2001:19

⁶² Bourdieu 2005:195

⁶³ Putnam, 2001:20

2.5 Analysverktyg

För att besvara min frågeställning krävs det en jämförelse mellan interkulturalism och mångkulturalism. För att bedömningen inte ska bygga på subjektiva värderingar har jag utarbetat ett analysverktyg. Därefter undersöker jag utifrån analysverktyget mångkulturalism och interkulturalism. Slutligen analyserar jag funna resultat utifrån teorierna om socialt kapital, mångkulturalism och interkulturalism.

De begrepp som jag har identifierat och som har koppling med utanförskap och socialt kapital ligger till grund för analysen av det empiriska materialet. Val av begreppen grundas i att i tidigare forskningen kunde jag utläsa att de indikatorer som fångas in i begreppen kan positiv eller negativ inverka för att skapa gemensamt socialt kapital. Nedan presenterar jag de begreppen och ger exempel på i vilken form i praktiken framträder de.

Tabell 1. Analysverktyget

Analysram: Socialt kapital teori	Analysram är socialt kapital teori som hävdar att socialt kapital har stor betydelse för stabil demokrati och för låg grad av ekonomisk ojämlikhet samt att socialt kapital leder till att tillit och förtroende ökar i samhället. För att undersöka hur påverkas socialt kapital i samhället i förhållande mellan mångkulturalism eller interkulturalism kommuner antar, vävs teorier om mångkulturalism och interkulturalism in för att undersöka koppling mellan socialt kapital, utanförskap, samt mångkulturalism och interkulturalism.
Indikatorer: Sammanbindande socialt kapital	Sammanbindande socialt kapital förstärker exklusiva identiteter och homogena grupper. Den sorts socialt kapital skapar specifik ömsesidighet, framkallar solidaritet och tillit till andra medlemmar av den egna gruppen. Men man litar i lägre grad på övriga personer i samhället. Det undersöks om kommuners organisationer påverkar om samhälle skapar starkt sammanbindande socialt kapital. Till exempel om barn från segregerat område har möjligheter att välja skolan som ligger i ett annat område.
Överbryggande	Överbryggande socialt kapital omfattar människor över olika sociala

socialt kapital	<p>klyftor. Den formen av socialt kapital främjar tillit generellt, bidra med större resurser och möjligheter i fattiga samhällen. Dessutom stärker den sociala strukturen i hela samhället och skapar en nationell enighet för att bekämpa fattigdomen.</p> <p>Det undersöks om kommuners organisationer vill, kan och har möjligheterna att påverka att interaktioner mellan människor ske i syfte att bygga överbryggande socialt kapital i samhället. Till exempel kan man organisera visa kurser i syfte att olika kulturer ska träffas.</p>
Social fälla	<p>Om man hamnar i socialt fällan råder misstro och grupper kan inte samarbete oavsett att samarbete skulle gynna både sidor. För att ta ut sig ur socialt fällan krävs det att grupperna börjar lita på varandra. Alltså krävs det att grupperna skapar överbryggande socialt kapital för att gå ut ur social fälla.</p> <p>Det undersöks om kommuner arbetar för att förebygga att socialt fälla uppstår. Till exempel sådana insatser som att bygga tillit kan minska risk att samhället hamnar i social fälla eller som att skapa tillfällen för att interaktioner mellan heterogena grupper uppstår.</p>
Rykte och stereotyper	<p>Rykte och stereotyper hindra för att skapa socialt kapital. Därför undersöks det om kommunerna arbetar för att motverka rykte samt stereotyper och varför.</p>
Integration och socialt kapital	<p>Socialt nätverk är viktigt för att få arbete eftersom flesta jobb hittas genom kontakter. Sociala förbindelser är även viktiga för beteenderegler. Nätverk byggda på samhällsengagemang (överbryggande socialt kapital) uppmanar stabila normer för ömsesidighet.</p> <p>Det undersöks om det finns några insatser i kommunerna för att främja att man ska lättare etablera sig på arbetsmarknaden.</p>

Identitet	Enligt teorin om socialt kapital kan socialt kapital skapas en gemensam identitet. Det undersöks om det finns några faktorer som tyder på att kommunerna arbetar för att skapa gemensamt identitet.
------------------	---

3 Metod

Här presenterar jag och förklarar hur studien genomfördes och motiverar de val som har gjorts. *Därefter beskriver jag hur data insamlades, bearbetades och hur empirin analyserades.*

3.1 Val av design

För att uppnå mitt syfte och besvara på min forskningsfråga har jag utformat min studie som en jämförande kvalitativ fåfallstudie. I så en studie görs jämförelse mellan fall som är lika varandra som möjligt på relevanta oberoende variabel utom på den förklaringsvariabel som står i centrum för undersökning. Valet av fall görs strategiskt.⁶⁴ Val i att utforma studien som en jämförande kvalitativ fåfallstudie grundas i att jag vill undersöka hur socialt kapital påverkas i förhållande mellan mångkulturalism och interkulturalism. För att kunna undersöka den typ frågan behövs det att jämföra mångkulturalism och interkulturalism.

3.2 Analysenheter

Val av Botkyrka är grundat i att Botkyrka är en kommun som jobbar med interkulturalism i syfte att motverka utanförskap och skapa bättre förutsättningar för människor oavsett deras bakgrund. Dessutom är Botkyrka en enda kommun i Sverige som är med i ICC sedan 2011. Den interkulturella staden (ICC) har människor med olika nationalitet, ursprung, språk eller religion/trosuppfattning. Politiska ledare och de flesta medborgare ser mångfald positivt som en resurs. Staden bekämpar aktivt diskriminering och anpassar sina styrelseformer, institutioner och tjänster till behoven hos en blandad befolkning.⁶⁵

Därefter inriktade jag mig för att hitta en annan kommun som jobbar med mångkulturalism och i det avseende Trollhättan är olika Botkyrka. Jag bestämde mig att studera Botkyrka och Trollhättan eftersom de är ganska lika vad gäller många andra faktorer. Man kan inte hitta helt matchande par av fall att undersöka.⁶⁶

⁶⁴ Esaiasson, 2012:102

⁶⁵ www.coe.int, s. 2

⁶⁶ Esaiasson, 2012:103

Botkyrka

Botkyrka är en mångkulturell och segregerad kommun, med stora skillnader i livsvillkor där kön och social, etnisk och religiös bakgrund samspelar. Detta hindrar människor från att frigöra sina kapaciteter och sina livschanser.⁶⁷

Trollhättan

Trollhättan är en mångkulturell kommun.⁶⁸ För kommunen är viktigt att satsa på den generella välfärden och bekämpa arbetslösheten, tillsammans med krafttag mot diskriminering och rasism. Arbetslösa med utomnordisk härkomst i Trollhättan har svårt att komma på arbetsmarknaden.⁶⁹

3.3 Val av materialet

Jag undersökte möjliga kopplingar mellan socialt kapital, interkulturalism, mångkulturalism och utanförskap. Underlaget till studien hämtades genom undersökning av Botkyrka stads och Trollhättan stads officiella sidor. Materialet grundläggande består av årsredovisningar, tjänsteskrivelse, Botkyrkas dokument om interkulturell strategi och Trollhättans budgetdokument. Dessutom kompletterades materialet med intervjuer med personer som arbetar inom kommunerna för att få bättre insikt om fallen och för att få ett mer pålitligt forskningsresultat.

Jag valde att genomföra semistrukturerade intervjuer. I en semistrukturerade intervjuer följer intervjuaren ett formulär som består av ett fåtal frågor eller bredare teman som samtalet centreras kring. Respondenter har här möjligheter att påverka intervjuens innehåll. Intervjuaren måste vara mer aktiv i sitt lyssnade samt i att arbeta med följdfrågor.⁷⁰ Jag grundade mitt val av semistrukturerade intervjuer i att jag ville garantera mig att få svar på de frågor som var saknade pusselbitar i mitt arbete samtidigt vill jag ha möjlighet att kunna notera de aspekter i ämnet som jag möjligtvis har kunnat missa. Min inställning var att sannolikhet är högt att personer som arbetar direkt med interkulturalism och mångkulturalism har bra uppfattning om interkulturalism kan öka socialt kapital nivå i samhället och om mångkulturalism hindrar på något sätt att skapa gemensamt socialt kapital.

⁶⁷ Tjänsteskrivelse, 2010:10

⁶⁸ www.trollhattan.se

⁶⁹ Budget, 2016:7

⁷⁰ Alvehus, 2013:83

För att säkra datas som insamlades genom intervjuer pålitlighet inriktade jag mig för att välja ut de mest kompetenta personer för intervjuer inom kommunerna. För detta ändamål identifierade jag de mest uppenbara nyckelpersonerna i Botkyrka och i Trollhättan utifrån uppställt syfte, frågeställning och problemformuleringen. Jag har kontaktat två personer från varje kommun via mejl. Jag fick svar bara från en person från Botkyrka och från en person från Trollhättan. Botkyrka genomförde jag intervjun per telefon men i Trollhättan skedde intervjun genom ett personligt möte.

Varje intervju tog ca 40 minuter. Varje samtal spelades in för att inte missa något viktigt. Innan intervjuerna startade frågade jag om respondenterna accepterade att jag skulle spela in samtalet. Både respondenterna var positivt inställda för att samtalet spelades in. Jag noterade inte att inspelningen påverkade respondenterna.

Om jag skulle ha haft mer tid för att skriva den här uppsatsen skulle jag valt att utföra flera intervjuer samt enkät undersökningar med kommunernas invånare skulle kommit på fråga. Genom enkät undersökningen skulle jag kunna analysera till exempel om Botkyrka invånare känner att efter interkulturalism införande känner de större samhörighet med övrigt samhället. Angående mångkulturalism skulle vara relevant att veta om invånare själva anser att det behövs mer tillfällen att mötas och om det krävs mer än bara samexistera för att kunna skapa ömsesidiga relationer och gemensamt socialt kapital.

3.4 Intervjuguiden

För att intervjuerna skulle gå smidigt funderade jag före intervjun genomförande hur jag skulle utföra intervjuerna för att samla in den information som jag behövde samt vilka frågor behövde jag ställa för att få den information som var relevant för min forskning och arbetes syfte. Därefter utformade jag intervjuguide.⁷¹

3.5 Data insamlingsmetoder

Vid insamling av dokumenten inriktade jag mig på att först skapa mig en helhetsbild av dess innehåll. Efter detta undersökte jag dokumenten till grunden. Avsnitt som jag identifierade som viktiga markerade jag. Därefter indelade jag materialet i olika kategorier.

Data som insamlades via intervjuerna transkriberades för att sedan presenteras i form av sammanfattningar av det som är viktigt för min forskningsfråga.

⁷¹ Se bilaga 1 och 2

Den här uppsatsen undersöker om mångkulturalism kan direkt kopplas med utanförskap och om interkulturalism är mer passande om målet är skapa interaktioner mellan kulturen. För att kunna svara på min forskningsfråga behövde jag skapa mig helhetsförståelse om interkulturalism och mångkulturalism, vilken effekt har de ideologier på socialt kapital och för utanförskap. Eftersom kvalitativa data ger möjligheten att skaffa sig största möjliga helhetsförståelse av alla aspekter hos fenomenen⁷² valde jag att insamla för undersökningen kvalitativa data. Kvalitativa data är sådana data som berättar något om de kvalitativa (icke mätbara) egenskaperna hos de valda undersökningsenheterna.⁷³

Jag har använt mig av forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. Jag har iakttagit öppenhetskravet, självbestämmandekravet, konfidentialitetskravet och autonomikravet.

Öppenhetskravet betyder att forskare i känsliga situationer informerar om sin verksamhet och får samtycke från dem som omnämns av undersökningen.

Självbestämmandekravet betyder att de som deltar i undersökningen bestämmer själva om, hur länge och på vilka villkor dem deltar.

Konfidentialitetskravet betyder att deltagarna försäkras med anonymitet och med att personuppgifter inte ska delas ut.

Autonomikravet betyder att insamlade data används bara för forskningsändamålet.⁷⁴

3.6 Avgränsningar

Jag har valt i denna uppsats att skriva om kopplingar mellan socialt kapital, mångkulturalism, interkulturalism samt utanförskap. Eftersom det är ett stort och brett område så valde jag att avgränsa mitt arbete till att enbart undersöka om en ideologi kan mer än en annan hindra att bygga upp socialt kapital samt om socialt kapital möjligtvis är en viktig nyckel för att motverka utanförskap.

3.7 Att tolka resultaten

Jag var medveten om det att det kunde uppstå validitets problem vid formulering av problemställning, tolkning av resultatet samt vid samling och behandling av data. Därför har

⁷² Halvorsen, 1992:78

⁷³ Halvorsen, 1992:78

⁷⁴ Vetenskapsrådet, 2002

jag i aktat att det inte bara skulle råda överensstämmelse vid definiering av väsentliga teoretiska begrepp men även mellan användning av begreppen i hela arbetet och ämnet som jag undersöker utifrån teorin.⁷⁵ Dessa begrepp har jag presenterat ovan i ett analysverktyg. Vidare var utmaningen att samla data som var relevanta just för uppsatsens problemställning.⁷⁶

4 Resultat

Här presenterar jag det insamlade materialet i olika kategorier genom att använda olika rubriker. Uppsatsens syfte var genom systematisk undersökning av Botkyrka och Trollhättan skaffa djupare förståelse om mångkulturalism kan direkt kopplas med utanförskap och om interkulturalism kan vara mer passande om målet är skapa interaktioner mellan kulturen. Frågorna som syftet ställer är:

Vilka förutsättningar finns det för sammanbindande socialt kapital i interkulturellt samhälle och i mångkulturellt samhälle?

Vilka förutsättningar finns det för överbyggande socialt kapital i interkulturellt och i mångkulturellt samhälle?

Skapar kommunerna balans mellan sammanbindande och förebyggande socialt kapital?

Viktigaste data som hittades i dokumenten eller på städernas hemsidor och som kopplas direkt med den här uppsatsens undersökning återges i referat. Data från intervjuerna citeras.

4.1 Överbryggande och sammanbindande socialt kapital

Jag har jämfört de två kommunernas dokument för att skapa helhets bild om hur de skapar socialt kapital i samhällen. Jag kommit fram att båda två kommuner strävar att skapa ett samhälle där tolerans och mänskliga rättigheter råder.

Botkyrka arbetar aktivt för att skapa omständigheter för att individer och grupper inte bara ska samexistera men dessutom ska samspela för att nå gemensamma mål, för att förebygga konflikter, social splittring och utslagning.⁷⁷ Detta bekräftar också Intervju person 2:” Socialt kapital skapas ju i mötet. Det handlar ju att man kommer utifrån sitt sammanhang. So

⁷⁵ Halvorsen, 1992:41

⁷⁶ Halvorsen, 1992:41

⁷⁷ Tjänsteskrivelse, 2010:3

blir ju fler möjligheter till möten för vi ju skapar möter. (...) Jag sett så mycket händ i Botkyrka. Sedan har vi haft denna strategi.”

Trollhättan arbetar aktivt för att rasism, intolerans, extremism och förtryck inte ska få en grogrund i samhället. För detta enda mål vill kommunen ha ett långsiktigt och förtroendefullt samarbete med olika grupper i samhället.⁷⁸ Staden arbetar för öka förståelsen för allas rätt till samexistens.⁷⁹

Däremot anser man i Botkyrka att mångkulturalism inskränker människor i vis ram. Intervju person 2: ”I rent teoretisk mångkulturalism modell är så att man samexisterar utan att bråka. Det är ambitions nivå i det mångkulturella samhället. Alla få leva i sitt kulturella sammanhang och man samexisterar och man håller sig till sitt. Det är så att man underskattar variationer inom varje grupp.” (...) ”I mänskligheten ligger att välja sin egen grupps kulturella begränsningar. Majoriteten av människor brukar inte i fråga sätta det. Men det finns några inom varje grupp som vill göra andra val och det kan vara mer eller mindre problematiskt. Interkulturalism vill också synligt göra de som vill göra andra val. Däremot lägger mångkulturell politik inte någon vikt på de som vill göra andra val.”

De två utdragen ur dokumenten samt intervjun visar att Botkyrka har som ståndpunkt att det inte räcker att samexistera, däremot har Trollhättan som ståndpunkt att det är viktigt att alla ska förstå att man har rätt till samexistens. I Botkyrka är ett samspel mellan olika grupper en nödvändighet för att förebygga socialt splittring samt konflikter. Däremot har Trollhättan samexistens som slutligt mål och som allas rättighet som bör skyddas.

4.2 Insatser för att skapa överbryggande socialt kapital

För att kunna se hur Botkyrka och Trollhättan arbetar för att skapa gemensamt socialt kapital analyserade jag kommunernas arbete för att skapa möten mellan olika kulturer.

Offentliga platser politik

Botkyrka vidta åtgärder för att främja interkulturell blandning i bibliotek, museer. Dessutom föreslår Botkyrka olika former och platser av samråd för att nå ut till människor med olika etnisk samt kulturell bakgrund.⁸⁰

⁷⁸ Budget, 2016:7

⁷⁹ Budget, 2016:7

⁸⁰ Årsredovisning, 2014:45

I Trollhättan har Kulturhus ambitionen att attrahera människor från hela staden. Fritidsgårdar i Trollhättan ska upplevas som attraktiva och trygga mötesplatser. I kommunen verkar biblioteken för fri åsiktsbildning och ta ansvar för yttrandefriheten och alla människors lika värde.⁸¹

Botkyrka organiserar regelbundet evenemangen och aktiviteter inom områdena konst, kultur och idrott som syftar till att uppmuntra människor från olika etniska grupper för att blandas. Man uppmuntrar också kulturorganisationer att hantera mångfald och interkulturella relationer i sina produktioner. Staden anordnar offentliga debatter och kampanjer på temat mångfald och leva tillsammans.⁸²

Kulturverksamheten i Trollhättan strävar bidra till mer jämlika och jämställda livsvillkor. Vidare vill verksamheten medverka till social hållbarhet, genom att utjämna socioekonomiska skillnader, arbeta för mångfald och inkludering samt öka tillgängligheten till positiva samt trygga mötesplatser som främjar tolerans samt allas lika värde.⁸³

Personalpolicy

Botkyrka strävar att vara en jämlik, jämställd och interkulturell kommun som är fri från diskriminering. För att uppnå det anser Botkyrka att man behöver ha en representativ organisation som bättre återspeglar Botkyrkabornas samlade erfarenheter. Därför ökar Botkyrka medarbetare tal med utländsk bakgrund. 2014 motsvarade det 45 procent. Även bland cheferna stiger andelen med utländsk bakgrund och är nu 18 procent.⁸⁴

Botkyrka främjar dessutom interkulturell kompetens av sina tjänstemän och personal genom specialiserade seminarier och utbildningar. Under 2014 förberedde kommunen en lika behandlingsplan. Den ligger till grund för en mer inkluderande arbetsplats samt en bättre arbetsmiljö.⁸⁵

Personalpolitiken i Trollhättan inriktar sig till att verksamhetens mål uppnås genom att ge förutsättningar för ett ledarskap och medarbetarskap där allas vilja till delaktighet och ansvar

⁸¹ Budget, 2016:11f

⁸² www.botkyrka.se

⁸³ Budget, 2016:42

⁸⁴ Årsredovisning, 2014:35

⁸⁵ Årsredovisning, 2014:35

tas till vara.⁸⁶ Man tar tillvara olika egenskaper och kompetenser bland nuvarande och blivande medarbetare så att mångfald, jämlikhet och jämställdhet bejakas.⁸⁷

Skolan

I Trollhättan har varje grundskola ett geografiskt upptagningsområde runt skolan vilket innebär att barn som är folkbokförda inom detta område har rätt till en plats i den skolan, den så kallade hemskolan. Alla har rätt att önska plats på en annan skola än hemskolan, men de barn som bor i en kommunal skolas upptagningsområde har alltid förtur.⁸⁸

I Botkyrka tillämpar fritt val av grundskola. Förälder kan välja den skola som de tycker passar bäst för deras barn.⁸⁹

Vidare verkar Botkyrka för att byråkratiska hinder tas bort så att fler skolor kan ta emot nyanlända elever. Kommunen anser att det är viktigt att elever med olika bakgrund möts eftersom det stärker alla elevers kunskapsutveckling.⁹⁰

En del av Botkyrkas förskolor ingår i ett gemensamt projekt om möten. Mötesprojektet har tagit sig uttryck i personalutbyten mellan förskolorna och i att barnen besöker varandra för att delta i varandras verksamhet. De möts även på neutral mark till exempel på museum. Avsikten är att skapa möten mellan förort och innerstad men dessutom mellan offentligt och enskilt drivna förskolor. Målet är att betona såväl likheter som olikheter för att bygga broar samt öka barnens delaktighet i samhället.⁹¹

Däremot saknas det konkreta insatser i Trollhättan jämfört med Botkyrka. Trots det att man anser att man bör ändra något. Intervju person 1: ” (...)Utanförskapet har en stege som kallas innanförskapet. Alltså vi som är inne, vi som har arbete, vi som har allt inom det här, vi har också alltför stark gräns hur vi definierar vi och de. Vi som är här, vi håller så att de inte stör oss, vi måste också hitta öppning, vi måste också öppna oss och säga hallå där (...).”

⁸⁶ Budget 2016:29

⁸⁷ Budget, 2016:29

⁸⁸ trollhattan.se

⁸⁹ www.botkyrka.se

⁹⁰ www.botkyrka.se

⁹¹ www.botkyrka.se

4.3 Arbete med integration

Botkyrka arbetar för ett samhälle där mångfalden reflekteras i den nationella självbilden och där migration är en självklar del i det svenska kulturarvet.⁹²

I Trollhättan betyder integration och inkludering social sammanhållning och en *känsla* av tillhörighet bland kommuninvånarna.⁹³

Arbetsmarknad

Angående arbetsmarknadspolitik för invandrare skriver Trollhättan att det finns en möjlighet för nyanlända invandrare att delta i programmet instegsjobb.⁹⁴ Ett instegsjobb innebär en subventionerad anställning. Alla arbetsgivare som anställer en nyanländ invandrare kan få 80 procent av lönen i bidrag, dock max 800 kronor per dag. Anställningen ska vara kopplad till svenska för invandrare, SFI, så att man får kombinera teori med den praktiska språkträning ett arbete innebär. Jobbet kan vara på heltid, deltid, tillsvidareanställning, provanställning eller tidsbegränsad anställning.⁹⁵

Botkyrkas nyanlända invandrare har samma möjlighet eftersom Instegsjobb initieras av arbetsförmedlingen och gäller för hela landet.

Men Botkyrka har extra insats. I Botkyrka finns en jobbcoach som hjälper att söka arbete. Jobbcoachen utforskar och inventerar nuläget. Hen sätter kortsiktigt och långsiktigt mål utifrån var och ens individuella förutsättningar och behov. Dessutom tittar hen på vilka alternativ och möjligheter varje individ har. Därefter tas beslut utifrån det som kommit fram och görs en handlingsplan.

Vidare ger jobbcoach information om hur man orienterar sig på den svenska arbetsmarknaden, vilka vägar som finns till jobben, intervjuträning, inventera och utforskar varje individs styrkor, kunskaper, erfarenheter. Dessutom hjälper att skriva CV och personligt brev och ger informerar om hur dessa ska användas vid jobb sökande. Informera om kulturella koder som gäller på arbetsplatser.⁹⁶

För att skapa breddare förståelse om hur viktigt är socialt kapitalt utifrån mångkulturalistiskt

⁹² mkcentrum.se

⁹³ Budget, 2016:30

⁹⁴ Budget, 2016:58

⁹⁵ www.arbetsförmedling.se

⁹⁶ www.botkyrka.se

och interkulturalistiskt perspektiv för att skapa arbete ställde jag fråga om kan det vara svårt för invandrare eller för personer med utländsk bakgrund att etablera sig på arbetsmarknaden just därför att man har lågt socialt kapital. Intervju person 1: ” En faktor i socialt kapital är just nätverk alltså de personer som hamnar i bostads område där arbetslösheten är 60,70, 80 procent då har bara andra arbetslösa runt sig. Som jag förhålla mig till så har jag ingen som ingår till den arbetsmarknaden. Alltså om man hamnar i en bostads område där 80 procent jobbar och jag förhåller mig till de personerna så kan jag få hjälp att få ett nätverk till arbetsgivare. Någon frågar vi behöver en extra grupp på morgonen kan ni jobba lite extra. Javisst, så har man ingång på något sätt. (...)Om man pratar om utanförskap så blir den på not sätt väldigt kopplat till arbetsmarknad.(...)”

Intervju person 2:” (...)Den interkulturella är ju att bygga samhället med de alla som funnits länge. Men interkulturell integration, det som är positivt med den för de som är nya i Sverige tror jag är att man jobbar att man bejakar att så här ser Sverige ut idag så här Sverige kommer upp ut. Så lite som Kanada som är mycket bättre för att ta emot personer. Jag tror att interkulturell integration (För de har den interkulturella integrationen. Kanada var först med de här frågorna.) gör att man känner att man är välkommen att man är önskad. Jag tror på det sättet interkulturell integration kommer kanske göra att man har ett annat sätt att tänka på det klassiska svensk marknaden. (...).”

Språk

Målet med SFI - svenska för invandrare, är att man ska få kunskaper i det svenska språket, om den svenska kulturen och om svenskt samhällsliv, så att man kan klara vardagsliv, yrkesliv och vidare utbildning i Sverige.⁹⁷

I båda kommunerna finns SFI kurser. Dessutom genomför Botkyrka projekt som syftar till att ge en positiv bild av invandrare. Ett exempel är en arabisk kurs som ges för icke-arabisktalande genom interkulturellt centrum i Botkyrka.⁹⁸

4.4 Kultur och identitet

Genom att analysera Botkyrka och Trollhättan kunde jag fastställa att båda kommuner arbetar för att deras invånare ska ha bra liv oavsett religion, könsöverskridande identitet, etnicitet, ålder. Men Botkyrka har en extra insats Jämlikhetsdata för att synliggöra olika former av diskriminering och ojämlikhet.⁹⁹Några liknade insatser har jag inte hittat i Trollhättan. Trots det att diskriminering i kommunen förekommer. Enligt Trollhättan trots deras strävar att ge

⁹⁷ www.trollhattan.se

⁹⁸ www.botkyrka.se

⁹⁹ www.botkyrka.se

möjlighet för varje invånare att kunna utveckla sin fulla potential oavsett kön, sexuell läggning, etnicitet, funktionsnedsättning, religion, ålder eller könsöverskridande identitet är verkligheten så att människor diskrimineras på arbetet, bostadsmarknaden, föreningslivet och i det privata varje dag.¹⁰⁰ Genom att göra synlig olika former av diskriminering och ojämlikhet kan vara bra om målet är att bekämpa dessa företeelser.

Eftersom jag inte kunde hitta information om hur kommunerna ser på identitet på kommunernas webbplatser ställde jag frågan till intervju personerna om de anser att det är viktigt att behålla sin identitet och undvika assimilering. Detta för att skapa mig bättre förståelse om hur mångkulturalism och interkulturalism ser på identitet. Intervju person 1 menade: ” Syfte ska inte vara assimilation. Jag tänker processer i tre steg. Första på något sätt att vi har ett färdigt system. Någon kommer in i systemet och anpassar sig. Och blir assimilerad. Eller också tänker vi mera integrationsbegrepp. Vi har ett system här och ett system här och så möts de och så försöker man jobba ihop och hitta så bra som möjligt. Eller tredje steget, vi är för närvarande, försöker jobba utifrån något slags inkluderings begrepp, det vill säga nu just så ser Sverige så här ut. Och hur kan vi som finns här gemensamt bygga en struktur som fungerar för oss alla ihop. Så tänker jag och de att det måste det finnas kunskaper både naturligtvis mellan befolkningen som redan finns här och de som kommer hit att så är traditioner, så brukar här fungera. På arbetsplatsen skolan, sjukhuset.”

Intervju personer 2 menade: “Identiteten är rörlig för alla människor. Vi tänker så att det är svenskheten som förändras. Precis som man att vara amerikan är mycket vidare än att vara svensk. Man kan vara afro amerikan, man kan vara du vet olika saker. Man kan behålla sin identitet och ändå få ses som svensk. Alltså för oss handlar det inte om assimilering. Det kommer då att bli vad det var att bli svensk för 50 år sen. Det handlar om bredare spektra av beteende och utseende som få definiera sig som svensk.”

Vidare för att få information om vilket roll spelar egen kultur när det gäller att bygga upp överbryggande socialt kapital ställde jag frågan till intervju personer om de anser att man kan behålla sin kultur och samtidigt ha ömsesidigt relation med landets infödda?

Intervju person 1 svarade:” Det tror jag. Alltså det finns ju visa saker som det till exempel lagstiftning. Vi har inte månggifte, vi kan aldrig tolerera det. Sen vilket kan vara ett kulturellt möte med ett annat land. Sådant är inget problem för lagens område. Så menar jag vi kan ha ganska stor ram. Så tänker man att lagen är så himla och så måste man leva för alla måste se likadana ut. Det tycker inte jag. Jag tycker att lagen oftast ganska lik man få lov att hålla sig

¹⁰⁰ Budget, 2016:7

ganska nära gränser men man får inte gå ut. (...).” Intervju personer 2 svarade: ” Kultur och människors identitet är ju föränderlig. Vad är svensk kultur? Högbördiga eller arbetare klass har inte samma kultur. Vad är kulturen. Man behöver lite kultur men det finns så själv klart lite assimilation. Men det finns en acceptans, ett erkännande att människors identitet är förändring.(...)”

Modersmålsstöd i Trollhättan och Botkyrka

I Trollhättan arbetar man med modersmålsstödet som ett av målen i läroplanen för förskolan och modersmålsundervisning ett eget ämne med en egen kursplan i grund- och gymnasieskolan. Syftet med undervisningen i ämnet modersmål är att eleverna ska utveckla kunskaper i och om sitt modersmål. Undervisningen syftar till att ge eleverna förutsättningar att utveckla sin kulturella identitet och bli flerspråkiga.¹⁰¹

I varje förskola i Botkyrka där det finns barn med annat modersmål än svenska eller som hör till någon av de nationella minoriteterna ska pedagogerna i förskolan anpassa aktiviteter, arbetssätt och miljö till barnens behov. Dessutom ska barnen få möjlighet att utveckla sin kulturella identitet.¹⁰²

Extra insatser inom utbildning

För att lättare kunna följa undervisningen på svenska kan elever i Botkyrka få studiehandledning på sitt modersmål. Vilket innebär att eleven läser andra ämnen på sitt modersmål till exempel matematik.¹⁰³

Botkyrka erbjuder nyanlända elever en arabiskspråkig klass. I klassen varierar undervisningen mellan arabiska och svenska. Syftet är att eleverna så snabbt som möjligt ska vara förberedda för att komma in i ordinarie undervisning.¹⁰⁴

4.5 Insatser för att motverka Stereotyper samt dåligt rykte

Genom att undersöka Botkyrka kommunens stad sida samt dokumenten kunde jag konstatera att Botkyrka jobba strategisk för att motverka stereotyper.

2014 invigdes Unescocenter LUCS i Botkyrka. Centret är en plattform för handlingsinriktade

¹⁰¹ www.trollhattan.se

¹⁰² www.botkyrka.se

¹⁰³ www.botkyrka.se

¹⁰⁴ www.botkyrka.se

aktörer från kommuner, civilsamhället och lärosäten. Centret hanterar frågor om hur man i vardagen jobbar med värderingar, relationer, etiska dilemman eller fördomsfullhet vilket kan leda till konflikter och mindre tillgång till politisk, social och ekonomisk makt i samhället. Center arbetar för en stärkt social jämlikhet och sammanhållning i en etniskt och religiöst blandad befolkning.¹⁰⁵

Vidare finns i Botkyrka olika projekt för att motverka fördomar. Ett av projekten är Antirykteskampanjen Botkyrka fördomsfritt.¹⁰⁶ Motivation till projektet är att rykten bidrar till att kommunens invånare riskerar att inte få ett bra bemötande och en god kommunal service. Risk med rykten finns att den kan ursaka att man får för mindre tillgång till makt samt likvärdigt inflytande. Detta kan även ursaka att en del av kommunens invånare inte känner sig hemma i kommunen, saknar förtroende för varandra och för demokratin.¹⁰⁷

Därför är syftet med Antirykteskampanjen skapa social mobilisering för att synliggöra, nyansera och motverka rykten och fördomar som leder till främlingsfientlighet, rasism och diskriminering i kommunen.¹⁰⁸

Ett annat projekt till som Botkyrka arbetar med är Breaking Down stereotypes som handlar om att bemöta och motverka negativa stereotyper samt bygga förtroende, stärka tillit. I projektet arbetar tillsammans olika grupper som inte känner till varandra och som brukar ha fördomar mot varandra.¹⁰⁹

Man kan säga att Botkyrka genom att motverka stereotyper samt dåligt rykte skapar vist socialt kapital. Respondent 1: ”Det här är ett sätt att skapa socialt kapital. Vad händer i möte när de går på utbildningen tillsammans? När de märker att de har samma arrangemang då händer någonting i det mötet, så att man kommer närmare varandra.” “Det tar tid att bygga tillit men när man har den då börja man jobba tillsammans.”

I viss utsträckning jobbar även Trollhättan för att motverka stereotyper och dåligt rykte. Kommunen har en sida där de har samlat de vanligaste frågorna som kommer in till Arbetsmarknads- och socialförvaltningen gällande invandring och integration. De besvarar

¹⁰⁵ www.botkyrka.se

¹⁰⁶ Årsredovisning, 2014:37

¹⁰⁷ www.botkyrka.se

¹⁰⁸ Unescolucs.se

¹⁰⁹ www.botkyrka.se

frågorna som hedersmord, omskärelse.¹¹⁰ Men jag kunde inte hitta några bredare insatser vad gäller att sprida kunskap om andras kultur i syfte att motverka stereotypt tänkande om andras kultur.

Det är möjligt att kommunen tar för givet att samhället har tillräckligt kunskap om varandras kultur. Intervju person 1: ” Jag tycker att det är bra att vi har samhälles orientering som hos oss har funnits väldigt många år i olika former sen 2010 lagstadgad. Alla ska gå igenom ett antal olika rubriker enligt samhälles orientering och så kan man få på så vis kunskap om det svenska samhället. Och det tror jag är viktigt. Och jag tror att det är att man bär med sig de kunskaperna med möten med sig med varandra. För invandrares del så blir det möte med svenska och svenskarna har naturligtvis kunskap om de olika kulturerna.”

Det faktum att kommunen förespråkar mångkulturalism vilket innebär att slutligen mål med integration är samexistens pekar i riktningen att kommunen inte visar stort intresse att satsa på för att bygga överbyggande socialt kapital. Det är möjligt att kommunen känner mångkulturalismens begränsningar och därför koncentrera sig mer på att skapa tilliten för organisationen hos medborgare. På frågan om det är det möjligt att skapa socialt kapital i mångkulturellt samhälle svarade intervju personer 1:” Ja det är det. Fast man måste tänka att det kan behövas andra vägar. Än vad vi är vana med. Och hur värderar vi det socialt kapital vad består det av? Väldigt formella tänker jag. Med kompetenser och sådana saker.”

Eftersom kunde jag inte hitta så mycket information vad gäller stereotyper och rykte ställde jag fråga om man kan motverka stereotyper om man bara samexisterar till intervju person 1: ”Jag tror att det är svårt om man bara samexisterar. Utan man måste försöka hitta de sakerna som också tvingar folk tillsammans inte tvinga med våld naturligtvis (...) Jag tror att man måste lite puffa för det finns ett mänskligt drag att söka sig till likhet. Och att skapa trygghet genom att ni som är som jag vi träffas och så känner vi oss lugna och trygga. Men vi som samhälle måste bryta och säga nej vi kör inte somaliska fotbolls lag, vi kör inte Eko det står utav dam lager och 13 års lag och 15 års lag och så vidare. ”

¹¹⁰ www.trollhattan.se

5 Analys och diskussion

I detta kapitel tolkar jag samlade materialet i avseende till uppsatsens syfte och forskningsfrågan.

Jag jämförde Botkyrka som förespråkar interkulturalism och Trollhättan som förespråkar mångkulturalism för att undersöka om det finns särskilda hinder för att skapa socialt kapital i mångkulturalistisk samhälle och om interkulturalism är mer passande om man vill skapa interaktioner mellan olika kulturer. Jag har analyserat de två kommunernas syn på utanförskap samt dess arbete för att motverka utanförskap utifrån socialt kapital teori.

Jag har kommit fram till att både kommunerna skapar sammanbindande och överbryggande socialt kapital. Broar bryggs mellan olika kulturer när kommunerna arbetar för att etablera invandrare på arbetsmarknaden, när det skapas möjligheter för invandrare att lära sig om svensk kultur och om svenskt samhälle samt att lära sig det svenska språket. Samtidigt skapar kommunerna även sammanbindande socialt kapital genom att skapa möjligheter för invandrares barn att lära sig modersmålet. För att kunna utveckla ömsesidiga relationer med sina landsmän är det viktigt att kunna tala sitt eget språk. Så som att kunna svenska är viktigt för att känna sig delaktigt samt känna tillhörighet till svensk kultur. Utifrån socialt kapital forskning för att minska rasfördomar och ängslan för blandning med andra kulturer är det viktigt att skapa balans mellan de två former av socialt kapital.¹¹¹

Vidare genom att analysera Botkyrkas och Trollhättans syn på interaktioner mellan olika kulturer kunde jag konstatera att Trollhättan är mer inriktad på att skapa sammanbindande sociala kapital eftersom kommunen inte uttrycker i sina dokument att man förväntas att grupper ska blandas. Det uttrycks tydligt att slutligt mål är att grupper ska samexistera. Däremot inriktar Botkyrka sig mer på att skapa överbryggande socialt kapital eftersom kommunen uppmuntrar aktivt grupper till samspel och för detta mål förs dialog med samhället samt skapar aktivt möten mellan olika kulturer.

Med tanke på att båda kommunerna är segregerade och att personer med utländsk bakgrund har det svårare att komma in på arbetsmarknaden än infödda verkar så att Botkyrka arbetar strategiskt mot utanförskap genom att skapa överbryggande socialt kapital i samhället. Utifrån socialt kapital teori om målet är större resurser och möjligheter i fattiga samhällen då bör man inrikta sig på att skapa överbryggande socialt kapital. Eftersom samarbete över samhällen skapar enighet för att bekämpa utanförskapet.

¹¹¹ Deuchar, 2011

Vidare är det svårare att skapa överbryggande socialt kapital eftersom det inte uppstår naturligt vilket är fallet med sammanbindande socialt kapital. Därför kan det vara viktigt att balansera sammanbindande och överbryggande socialt kapital i samhällen genom att jobba strategisk med det.¹¹²

Jag ser tydligt att kommunerna har olika ambitioner vad det gäller att skapa möjligheter till interaktioner mellan olika kulturer trots det att både kommuner har som mål att arbeta aktivt för att skapa mötets platser för människor med olika bakgrund och förutsättningar. Ett exempel på detta är hur skiljas bibliotekens roll vad det gäller att vara en mötesplats för människor. Medan biblioteket i Trollhättan uttrycker att dess syfte är attrahera människor från hela staden går biblioteket i Botkyrka ett steg framåt och uttrycker det öppet att man förväntar sig att människor ska umgås och att målet är att överskrida gränser mellan olika grupper.

Som det förekom i teorin och som detta har uttryckts i intervjuerna är det så att människor är mer benägna att söka sig till lika. Därför kan det behövas incitament för att gå till möte till människor som är i visa avseende annorlunda. Enligt social kapital teori krävs det att det skapas överbryggande socialt kapital mellan heterogena grupper för att minska negativa effekter av stark sammanbindande socialt kapital. För detta ändamål bör skapas miljöer där sammanhållning mellan olika typer av människor och grupper uppmuntras.¹¹³

Samma utveckling ser man vad det gäller kulturella evenemangen i Botkyrka och Trollhättan. I Trollhättan verkar man för att skapa jämlika och jämställda livsvillkor. I Botkyrka verkar man för att uppmuntra människor från olika etniska grupper blandas. Detta kan innebära att jämlika och jämställda livsvillkor blir självklarhet i Botkyrka. Utifrån socialt kapital teorin är det så att social kapital är ojämnt fördelat i samhället på grund av att individer har underordnad position angående kön, klass och etnicitet är så att deras nätverk omfattar sådana individer som är också underordnade. Genom attraktioner mellan olika etniska grupper uppstår möjligheterna för individer att skapa sig överbryggande socialt kapital. Vilket innebär att individerna får större chanser i livet.¹¹⁴ Det är känt genom tidigare forskningen att vad det gäller möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden och dessutom klättra upp för karriärtrappan då är det så att socialt nätverk är nyckeln till framgång.

Trots det att både kommunerna har som mål att skapa lika villkor samt lika chanser för sina medborgare gör Botkyrka det utifrån socialt kapital forsknings perspektiv mer strategiskt och

¹¹² Warren, 2001:11

¹¹³ Putnam, 2001:23

långsiktigt inriktat. Eftersom enligt socialt kapital forskning uppstår motsättningar mellan olika kulturer på grund av bristande samarbete och avsaknaden av kontakter kan Botkyrkas strävan att öka medarbetarens tal med utländsk bakgrund betraktas som en strategisk vägg för att understryka att samhället inte är homogent, snarare tvärtom. De insatserna är viktiga om målet är att motverka utanförskap och främja demokrati. Enligt Rothstein (2003) är socialt kapital en av de viktigaste element för att uppnå stabil demokrati och låg grad av ekonomisk ojämlikhet.¹¹⁵ Det faktum att sådana direkta insatser saknas i Trollhättan trots det att kommunen strävar bejaka jämlikhet och jämställdhet tror jag kan vara en signal för att det är mer fin retorik som inte självklart resulterar i konkreta insatser.

Vidare att de två kommunerna inte har samma ambitioner vad gäller att skapa lika förutsättningar för kommunernas invånare ser man även tydligt när man tittar närmare på möjligheterna i kommunerna att välja grundskola. I Trollhättan har varje grundskola ett geografiskt upptagningsområde runt skolan. Medan Botkyrka tillämpar fritt val av grundskola. Det allmänt känt att utbildnings kvalitet kan skiljas i olika skolor beroende på i vilket område skolan finns. Om möjligheten att välja skolan för sina barn begränsas beroende av klassen den man tillhör kan man då prata om allas lika värde?

Att ha ett geografiskt upptagningsområde i Trollhättan verkar vara onödigt eftersom människor brukar välja skolan i närheten av hemmet för bekvämlighets skull. Men detta strukturella hinder kan orsaka separationer. Och separationer kan innebära bland annat att man inte känner gemensamt, att man inte ha tillit till varandra. På den punkten verkar Cantles (2014) kritik mot mångkulturalism vara berättigad nämligen att den politiken inte tar bort de strukturella och institutionella hinder som orsakar separation och leda till olikheter.¹¹⁶

Det faktum att Botkyrka har sådana insatser som jobbcoach som förmedlar om hur man kan orientera sig på den svenska arbetsmarknaden samt informerar om kulturella koder som gäller på arbetsplatser tyder att Botkyrka har ambitioner att öppna vägar för personer med invandrare bakgrund för att slå sig fram. Sådana extra insatser kunde jag inte hitta i Trollhättan.

Vidare genom att jämföra kommunernas insatser för att motverka stereotyper, rykte för att bygga tillit och förtroende samt demokrati och motverka diskriminering kunde jag se att Botkyrka arbetar mer aktivt även inom detta område. Insatser mot stereotyper och rykte kan

¹¹⁵ Rothstein, 2003:173

¹¹⁶ Cantle, 2014:313

direkt kopplas med gemensamt socialt kapital i samhället. Utifrån socialt kapital teori är det så att stereotyper, dåligt rykte motverkar samarbete mellan olika grupper. Frånvaro av samarbete kan till och med resultera i socialt fälla som är hämmande för samhället. För att Botkyrka arbetar så omfattande för att motverka stereotyper samt dåligt rykte kan man anta att det är ett tecken på att man vill ta itu med utanförskap och sudda skarp linje mellan vi och de. Vilket är viktigt om man vill minska risk med ett starkt sammanbindande sociala kapital. Människor som upplever stereotypiskt tänkande kan känna sig hotade och kan knappast känna gemenskap med övrigt samhälle. Vilket kan resultera i att de skapar starkt sammanbindande socialt kapital.¹¹⁷ Vilket kan också bidra till rasism. Så kan samhället hamna i en ond cirkel. Vilket kan resultera i att man hamnar i socialt fälla. Enligt socialt kapital teori är det svart att ta sig ur en sådan situation. Av den orsaken att människor som under lång tid misstrött varandra kan inte plötsligt börja lita på varandra.¹¹⁸

6. Slutsatser och förslag till vidare forskning

Detta kapitel innehåller uppsatsens slutsats. Slutsatsen dras utifrån materialet som har samlats för uppsatsen. Denna studie utformades utifrån frågan ”Hur påverkar kommunernas val av mångkulturalismen respektive av interkulturalism socialt kapital i samhället?”.

Jag har genom empiri kunnat se att kommunens ideologi kan påverka hur man arbetar eller vilka insatser gör man för att motverka utanförskap. I Trollhättan är insatser för att skapa sammanbindande socialt kapital mer omfattande. Man pratar om rätt till samexistens och tolerans för andras kultur och religion men det redogörs inte mer konkret hur man ska uppnå den toleransen. Däremot verkar det så att Botkyrka skapar medveten överbryggande socialt kapital. Där anses att det inte räcker att samexistera för att uppnå bättre existens för hela samhället. Det anses att det behövs att det uppstår samarbete mellan grupperna. För detta ändamål har Botkyrka konkreta insatser. Däremot begränsar Trollhättan sig till de insatser som kommunen bör göra enligt lagen. Därför verkar det så att det saknas incitament i Trollhättan att skapa gemensamt socialt kapital möjligtvis läggs inget värde på det.

Därför kan Cantles (2014) påstående att interkulturell tillvägagångssätt är nu nödvändigt för att svara på den senaste tidens utmaning som tillväxten av högerextrema och populära extremistiska partier vara godtagbar utifrån socialt kapital teori.¹¹⁹ Det är möjligt att

¹¹⁷ Field, 2003:87

¹¹⁸ Rothstein, 2003:30

¹¹⁹ Cattle, 2014:312

mångkulturalism saknar incitament för att brygga broar mellan kulturer. Om tillit och gemensamt socialt kapital i samhället saknas kan motsättningar samt aggressiv konkurrens i samhället växa. Detta kan även bidra till att invandrare generationer inte känner tillhörighet till övrigt samhälle.

Sammanfattningsvis kan man säga att båda kommunerna arbetar för tolerans i samhället, att människor ska ha rätt behålla sin kultur, religion. Båda kommunerna strävar att mänskliga rättigheter, jämställdhet samt jämlikhet ska bejaktas. Men det kan vara inte lätt att uppnå detta om samhällen redan har hamnat i socialt fälla. Och att detta redan har skett tyder detta faktum att Sverigedemokraterna är tredje parti i riksdagen. Därför kan interkulturalism vara utväg när det behövs bygga tillit och förtroende i ett samhälle för att garantera demokrati och ekonomisk jämlikhet. Dessutom finns en viktig nackdel som talar mot mångkulturalism nämligen en ideologi som förespråkar samexistens kan inte motverka utanförskap. För den blockerar vägar till gemenskap, den ger inte möjligheter att skapa gemensamt identitet.

För framtida forskning tror jag att det hade varit intressant att intervjua fler personer som arbetar med att skapa samanhållning i samhället för att på så sätt få ett bredare perspektiv. Det hade vara även intressant att genomföra en kvantitativ jämförande studie mellan flera kommuner för att se om högre socialt kapital nivå uppnås i ett samhälle där mångkulturell politik förs eller i ett samhälle där interkulturell politik förs.

7 Referenslista

Böcker

Alvehus, Johan (2013). Skriva uppsats med kvalitativ metod: en handbok. 1. uppl. Stockholm: Liber

Bourdieu, Pierre & Wacquant, Loïc J. D. (1992). An invitation to reflexive sociology. Chicago: Univ. of Chicago Press

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena (red.) (2012). Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad. 4., [rev.] uppl. Stockholm: Norstedts juridik

Field, John (2003). Social capital. London: Routledge

Halvorsen, Knut (1992). Samhällsvetenskaplig metod. Lund: Studentlitteratur

Lin, Nan & Granovetter, Mark S. (2001). Social capital [Elektronisk resurs] : a theory of social structure and action. Cambridge: Cambridge University Press

Putnam, Robert D. (1996). Den fungerande demokratin: medborgarandans rötter i Italien. 1. Uppl. Stockholm: SNS (Studieförbund. Näringsliv och samhälle).

Rothstein, Bo (2003). Sociala fällor och tillitens problem. 1. uppl. Stockholm: SNS förl.

Tryckta källor

Arbetsförmedlingen, När du få ditt uppehållstillstånd - kom till Arbetsförmedlingen.

Botkyrka: Results of the Intercultural Cities Index.

Helena Rojas Lundgren Kommunstyrelsen, TJÄNSTESKRIVELSE. 2010-05-12

Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. Vetenskapsrådet, 2002

Intercultural city: governance and policies for diverse communities. Joint action of the Council of Europe and the European Commission INTERCULTURALITY – WHAT IT IS ABOUT

Mark R. Warren, J. Phillip Thompson, and Susan Saegert (2001) *The Role of Social Capital in Combating Poverty*

Peter Nannestad, Gunnar Lind Haase Svendsen and Gert Tinggaard Svendsen. *Bridge Over Troubled Water? Migration and Social Capital* Journal of Ethnic and Migration Studies Vol. 34, No. 4, May 2008, pp. 607-631.

Robert D. Putnam (2007) E Pluribus Unum: Diversity and Community in the Twenty-first Century The 2006 Johan Skytte Prize Lecture. Journal compilation © 2007 Nordic Political Science Association.

Sveriges Riksdagen. Stadens offentliga utredningar 2004:48.

Ted Cattle, 2014, National Identity, Plurality and Interculturalism *The Political Quarterly*, Vol. 85, No. 3, July–September 2014

Territoriell stigmatisering, ungas informella lärande och skolan i det postindustriella samhället *Ove Sernhede*. Utbildning & Demokrati 2009, vol 18, nr 1, 7–32.

Trollhättan – en stolt och innovativ stad med plats för framtiden. Mål- och resursplan (MRP) 2016 – 2019 Budget 2016.

Årsredovisning 2014, Långt ifrån lagom. Botkyrka

Internetkällor

ECCAR och ICC. Hämtad 2016-01-07, från
<http://www.botkyrka.se/kommunochpolitik/hallbarutvecklingochmanskligarattigheter/ettinterkulturelltbotkyrka/Sidor/ECCAR%20och%20ICC.aspx>

Botkyrka och städerna Lutsch och Pavlograd i Ukraina startar gemensamt projekt med stöd av Svenska Institutet. Hämtad 2015-12-05, från
<http://www.botkyrka.se/bibliotekochkultur/Internationellaprojekt/Breaking%20Down%20Stereotypes>

Botkyrka. Mångkulturellt centrum/Om stiftelse. Hämtad 2015-12-05, från
<http://mkcentrum.se/om-stiftelsen/>

Botkyrka. Mångkulturellt centrum. Hämtad 2015-12-05, från
<http://www.botkyrka.se/bibliotekochkultur/museerochkulturhus/Mangkulturelltcentrum>

Botkyrka utreder hur Sverige ska främja nyanlända elevers utbildning. Hämtad 2015-12-05, från
<http://www.botkyrka.se/Nyheter/Sidor/Botkyrka-utreder-hur-Sverige-ska-framja-nyanlanda-elevers-utbildning.aspx>

Botkyrka. Träffa jobbcoach i Fittja. Hämtad 2015-12-06, från
<http://www.botkyrka.se/naringslivocharbete/fordigsomararbetssockande/jobbcoach>

Botkyrka. Förskolan Örnen ett föredöme enligt Europarådet. Hämtad 2015-12-06, från
<http://www.botkyrka.se/Nyheter/Sidor/Förskolan-Örnen-ett-föredöme-enligt-Europarådet.aspx>

Botkyrka. Jämlikhetsdata. Hämtad 2015-12-06, från
<http://www.botkyrka.se/kommunochpolitik/hallbarutvecklingochmanskligarattigheter/ettinterkulturelltbotkyrka/Jämlikhetsdata>

Europarådet utvärderar Botkyrkas interkulturella arbete. Hämtad 2015-11-22 från,
<http://www.botkyrka.se/Nyheter/Sidor/Europarådet-utvärderar-Botkyrkas-interkulturella-arbete.aspx>

Nationalencyklopedi, Ideologi. Hämtad 2015-12-29, från
<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/ideologi>

Norra Europas första Unesco-center invigs i Fittja. Hämtad 2015-12-06 från
<http://www.botkyrka.se/Nyheter/Sidor/Norra-Europas-första-Unesco-center-invigs-i-Fittja.aspx>

Svenskt näringsliv. Utanförskapet Sveriges största utmaning. Hämtad 2015-11-23, från
http://www.svensktnaringsliv.se/om_oss/utanforskapet-sveriges-storsta-utmaning_570709.html

Trollhättans stad. Grundskolor. Hämtad, från 2015-01-02
<http://www.trollhattan.se/startsida/utbildning-och-barnomsorg/grundskola/grundskola/>

Trollhättans stad. Invandring och integration. Hämtad, från 2016-01-02

<http://www.trollhattan.se/startside/omsorg-och-hjalp/invandring-och-integration/>

Trollhättans stad. Invandring och integration i Trollhättan. Hämtad, från 2016-01-02

<http://www.trollhattan.se/startside/omsorg-och-hjalp/invandring-och-integration/integration-i-trollhattan/invandring-och-integration-i-trollhattan/>

Trollhättans stad. SFI, Svenska för invandrare. Hämtad, från 2016-01-02

<http://www.trollhattan.se/startside/omsorg-och-hjalp/invandring-och-integration/sfi-svenska-for-invandrare/>

Trollhättans stad. Modersmål. Hämtad, från 2016-01-02

<http://www.trollhattan.se/startside/utbildning-och-barnomsorg/modersmal/>

Trollhättans stad. Vanliga frågor, integration. Hämtad, från 2016-01-02

<http://www.trollhattan.se/startside/omsorg-och-hjalp/invandring-och-integration/vanliga-fragor-integration/>

Unescolucs. Antirykteskampanjen Botkyrka fördomsfritt. Hämtad, från 2015-12-06

<http://unescolucs.se/project/antirykteskampanjen-botkyrka-fordomsfritt/>

Unicef. Barn i socialt utanförskap. Hämtad 2015-11-23, från [https://unicef.se/fakta/barn-i-](https://unicef.se/fakta/barn-i-socialt-utanforskap)

[socialt-utanforskap](https://unicef.se/fakta/barn-i-socialt-utanforskap)

Bilaga 1

Intervjuguide (Trollhättan)

1. Kan du berätta om din yrkesbakgrund?
2. Kan man förvänta sig att ett samhälle som förespråkar mångkulturalism ska ha förståelse för andras kultur?
3. Kan man behålla sin kultur och samtidigt ha en ömsesidig relation med landets infödda?
4. Enligt mångkulturalismen behöver en person inte assimileras in i samhället. Förväntas det inte att man ska assimilera sig till viss grad?
5. Är det möjligt att skapa ett socialt kapital i ett mångkulturellt samhälle?
6. Kan det vara svårt för invandrare att etablera sig på arbetsmarknaden just därför att man har lågt socialt kapital?
7. Kan man bryta stereotyper och dåligt rykte om man bara samexisterar?

Bilaga 2

Intervjuguide (Botkyrka)

1. Kan du berätta om din yrkesbakgrund?
2. Vad är skillnaden mellan interkulturell och mångkulturell?
3. Är interkulturalism bättre än mångkulturalism?
3. Kan man behålla sin kultur och samtidigt ha en ömsesidig relation till landets infödda?
4. Är socialt kapital lättare att skapa i ett interkulturalistiskt eller i ett mångkulturalistiskt samhälle?
5. Kan det vara svårt för invandrare att etablera sig på arbetsmarknaden just därför att man har lågt socialt kapital?
6. Kan man motverka utanförskap genom att bygga upp socialt kapital?
7. Förväntas det i ett interkulturellt samhälle att personer ska assimileras?